Autoilun verotus

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto 5.3.2024

Marita Laukkanen
Taloustieteen työelämäprofessori, Tampereen yliopisto
Tutkimusprofessori, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus
marita.laukkanen@tuni.fi

Fiskaalinen näkökulma

- Merkittävä verotulojen lähde – vuoden 2024 talousarviossa
  - polttoaineverot 2.5 miljardia euroa
  - ajoneuvovero miljardi euroa
  - autovero 0.4 miljardia euroa
- Veronalennukset hallituskaudella
  - ajoneuvoveroa alennettiin noin 50 miljoonaa euroa (vuositasolla) 2024
  - polttoaineveroa alennettiin noin 160 miljoonaa euroa (vuositasolla) 2024
  - hallitusohjelmassa polttoaineiden CO2-veron alennus 100 miljoonaa euroa

Vaikutukset autoilun kustannuksiin

- Kotitaloudet käyttävät polttoaineveroihin 3-4 keskimäärin prosenttia tuloistaan (Palanne ja Clarke 2023)
  - ei juuri vaihtelua tuloluokkien välillä, jos tarkastellaan kaikkia kotitalouksia
  - vaihtelu tuloluokkien välillä suurempaa – esimerkiksi maaseutumaisilla alueilla ja lapsiperheissä osuus suurempi
  - euromääräisesti polttoainekustannukset nousevat tulojen kasvaessa – alimmassa tuloluokassa polttoainekustannukset keskimäärin 500 euroa vuodessa, ylimmässä hieman yli 2000 euroa
- Alimmassa tulokymmenyksessä vain noin 30 prosentilla kotitalouksista on auto

Ympäristövaikutukset

- Polttoaineiden hiilidioksidivero on tutkimustiedon perusteella tehokas keino vähentää liikenteen ilmastopäästöjä
  - esim. Anderson 2019 analyysi Ruotsista; Harju, Kosonen, Kuitunen, Laukkanen, Palanne käynnissä oleva tutkimus Suomesta
- Ajoneuvovero vaikuttaa päästöihin uusien autojen hankintojen ja vanhojen autojen liikennekannasta poistojen kautta
  - esim. Alberini et al. 2018 analyysi Sveitsistä
- Hiilidioksidipäästöjen mukaan porrastettu autovero ohjaa ostamaan vähäpäästöisempiä autoja
  - vaikutus voi olla pieni verrattuna uusien autojen yleiseen päästökehitykseen

Autoilun ilmastopolitiikan kokonaisuus

- Suomi on sitoutunut vähentämään liikenteen päästöjä 50 prosenttia vuoteen 2030 mennessä.
  - Sovittuun päästövähennykseen tuskin päästään
  - Millaisia seuraamuksia Suomelle tulee EU-sopimuksen rikkomisesta?
- Tieliikenteen päästökauppa EU:ssa alkaa vuonna 2027. Mitä tarkoittaa Suomelle?
  - Veropoikkeama mahdollinen, jos käytössä päästöoikeuden keskimääräisen hintatason ylittävä hiilidioksidivero (kannattaako nyt alentaa juuri hiilidioksidiveroa vai ehkä ennemmin polttoaineiden energiasisältöveroa?)
  - Jäsenmaan on joka tapauksessa toimitettava maksuosuutensa ns. sosiaaliselle ilmastorahastolle – mitä tarkoittaa fiskaalisesti?

Lähteet

Alberini, Bareit, Filippini, Martinez-Cruz. 2018. The impact of emissions-based taxes on the retirement of used and inefficient vehicles: The case of Switzerland. Journal of Environmental Economics and Management, vol. 88.

Andersson, Julius. J. 2019. Carbon Taxes and CO_2 Emissions: Sweden as a Case Study. *American Economic Journal: Economic Policy*, 11(4): 1-30.

Gerlagh, R., van den Bijgaart, I., Nijland, H. ja Michielsen, T. 2018. Fiscal Policy and CO2 Emissions of New Passenger Cars in the EU. Environmental and Resource Economics, 69, 103–134.

Palnne, K. ja Clarke, S. 2023. Tasapalautus tehokkain tapa hyvittää polttoainekuluja pienituloisille. Talouspolitiikan arviointineuvoston Policy Brief 2/2023.